

Gemeenteraad

Zitting van 21 mei 2019
Ontwikkeling - Toekomstagenda

2019_RAAD_00017 - Beleid zonnepanelen op land - besluitvormen

Auteur

Rob Tax

Overlegd met

Trudy van Es

Portefeuillehouder

T. Bijl

Samenvatting

Dit voorstel geeft invulling aan het gemeentelijk beleid voor zonne-energie, meer specifiek zonnepanelen op land, conform het Burgerbesluit ten aanzien van het onderwerp Energieneutraliteit (G1000 Burgerraad 7 april 2018). Naast de ruimtelijke kaders en een beschrijving van de lusten en lasten bevat dit voorstel ook het kader voor het maximaal aantal ha's. Gedurende het 4de kwartaal van 2019 verwachten we gemeentelijk beleid voor windenergie voor te kunnen leggen.

Beschrijving

Inleiding

Dit voorstel geeft invulling aan het gemeentelijk beleid voor zonne-energie, meer specifiek zonnepanelen op land, conform het Burgerbesluit ten aanzien van het onderwerp Energieneutraliteit (G1000 Burgerraad 7 april 2018).

Zon en wind beslispunt 11:

- Een stimulerend en transparant gemeentelijk beleid op te stellen voor zon- en windenergie;
- Dit beleid ruimtelijk te vertalen met als uitgangspunt "lasten én lusten lokaal";
- Om de ontwikkelrisico's te verlagen de legesbetaling uit te stellen tot de aanvang van de exploitatie.

We beseffen dat we alleen met zonne-energie nooit aan een volledige dekking van ons gebruik kunnen komen. Daarvoor is een mix van duurzame opwekking nodig. In ons gebied doen meerdere grote ondernemers al zeer actief mee aan het opwekken hiervan, bijvoorbeeld door biomassa en zon op dak. Wij zijn ervan overtuigd dat ook zon op land een goede bijdrage kan leveren. In het 4de kwartaal volgt tevens het beleidskader voor windenergie.

Context

Steenwijkerland moet nog een forse inspanning leveren om de energiedoelstellingen te halen ("in 2020 wordt in de gemeente een volume aan nieuwe energie opgewekt ter grootte van het huishoudelijke energiegebruik binnen de gemeente"). **Uit: Omgevingsvisie Steenwijkerland.**

Het totale energieverbruik in Steenwijkerland is 3500 TJ (komt overeen met circa 1070 ha zonnepanelen), waarbinnen het totale elektriciteitsverbruik 617 TJ is (overige is warmte en mobiliteit). Hiervan is het huishoudelijke elektriciteitsverbruik 196 TJ (60 ha zonnepanelen). **Bron: klimaatmonitor.nl.**

Op dit moment wordt er op daken ongeveer voor 10 ha elektriciteit duurzaam opgewekt. Op land is echter nog geen elektriciteit duurzaam op te wekken omdat het beleidskader hiervoor ontbreekt.

De opgave

Om aan onze eigen beleidsdoelstelling in 2020 te voldoen dient er nog circa 50 ha zonnepanelen op dak/land gerealiseerd te worden. Naar verwachting ligt echter het reële bod voor de RES rond de 200 ha zonnepanelen op dak/land omdat dit bod gerelateerd is aan het totale elektriciteitsverbruik van 617 TJ.

Door nu de kwantitatieve opgave zonnepanelen op land vast te stellen op **125 ha** (in combinatie met 25 ha nog te realiseren zonnepanelen op dak) is het mogelijk om op relatief korte termijn een groot deel van elektriciteitsgebruik duurzaam op te wekken.

Onderdeel van het beleid zonnepanelen op land is de kaart 'Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land' – die antwoord geeft op de vraag WAAR een initiatief mogelijk is – en de kaart 'Landschapstypen' – die van belang is voor de vraag HOE een initiatief uitgevoerd kan worden. In het beleidskader zijn ook algemeen geldende randvoorwaarden opgenomen, waaronder de omkeerbaarheid/tijdelijkheid van het initiatief en 'lasten en lusten lokaal'.

Voorstel

Voorgesteld wordt om:

1. het beleidskader 'Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land' vast te stellen;
2. een eerste fase te starten met een maximum van 125 hectare zonnepanelen op land;
3. de realisatie van zonnepanelen op daken met onder meer partners als LTO, BCS en de lokale energiecoöperaties extra te ondersteunen;
4. de in het hoofdstuk lusten en lasten opgenomen bijdrage voor de gemeenschap (25%) af te dragen aan een gemeentebreed op te zetten energietransitiefonds, waar de uitgaven van het bestuurlijke programma Duurzaamheid gedeeltelijk uit kunnen worden gedekt.

Argumenten

1. *Het (vaststellen van het) beleidskader draagt bij aan ons streven naar een energieneutraal Steenwijkerland.* Voor een energieneutraal Steenwijkerland is het nodig om lokaal meer duurzame energie op te wekken. Op dit moment wordt geen medewerking verleend aan initiatieven voor het opwekken van zonne-energie op land (idem voor windenergie) omdat een beleidskader ontbreekt.
2. *Het (vaststellen van het) beleidskader past binnen het programma Duurzaam, onderdeel van het Coalitieakkoord 2018 - 2022.* Hierin is onder andere opgenomen dat particulieren en bedrijven in staat worden gesteld om lokaal meer energie op te wekken en we kaders vaststellen voor energieopwekking met daarin een goede verdeelsleutel tussen lasten en lusten.
3. *Om onze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid te realiseren is het noodzakelijk om, naast de al bestaande mogelijkheid van realisatie zonnepanelen op dak, ruimte te bieden aan zonnepanelen op land.* De energietransitie en daarbinnen specifiek het grootschalig opwekken van hernieuwbare energie vraagt ook om het toepassen van zonnepanelen op land. Daarnaast stimuleren we ook het realiseren van zon op daken door met ondermeer partners als LTO, BCS en de lokale energie coöperaties een actieplan op te stellen.
4. *Met het stellen van een maximum voor een eerste fase beperken we de risico's, maar kunnen we wel een start maken met verduurzamen/opwekken van duurzame energie en gebruik maken van de huidige kansen (denk aan de SDE+-subsidies die met de tijd zullen dalen).* We willen er graag voor zorgen dat er initiatieven van de grond komen die bijdragen aan ons streven naar een energieneutraal Steenwijkerland, maar zijn ook zuinig op de kwaliteit van onze leefomgeving/ons buitengebied. Kwaliteit die van grote betekenis is voor het

vestigingsklimaat (wonen en werken) en de toeristisch-recreatieve mogelijkheden binnen onze gemeente. En daarmee ook voor de werkgelegenheid en economie.

5. *Lasten en lusten zowel voor de omgeving als de gemeenschap.* Met de invulling van het hoofdstuk lasten en lusten maken we onderscheid tussen een bijdrage aan de omgeving alsmede ook een bijdrage voor de gemeenschap. Per aanvraag is de verdere invulling voor het gebiedsdeel maatwerk dat getoetst wordt aan ons beleid. Leidend daarbij is het leveren van een plus aan de leefbaarheid (al dan niet gekoppeld aan een plaatselijke visie (bv dorpsontwikkelingsplan). Indien het wordt gebruikt voor exploitatiedoeleinden dan dient de exploitatie na het verlopen van de bijdrage gegarandeerd te zijn.
6. *Uitstel betekent mogelijk dat initiatiefnemers SDE+-subsidie mislopen.*
7. *College en raad behouden binnen de wettelijke procedure(s) hun bevoegdheid om voor een concreet initiatief een afweging te maken.*
8. *Het beleidskader geeft invulling aan de motie 'Zonne-energie met beleid' (2016/88) – unaniem aangenomen door de raad - waarmee opdracht is gegeven voor het opstellen van een beleidskader voor zonnevelden.*

Kanttekeningen en risico's

- LTO pleit ervoor eerst de opties binnen bestaand bebouwd gebied te benutten zodat goede landbouwgrond beschikbaar blijft voor landbouwproductie. Om onze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid te realiseren is het vooralsnog noodzakelijk om ruimte te bieden aan zonnevelden. Met de voorwaarde dat een zonneveld alleen wordt toegestaan als tijdelijk (mede)gebruik (de agrarische bestemming blijft behouden), vindt er geen permanente onttrekking van het areaal landbouwgebied plaats. Om ook de potentie binnen bestaand bebouwd gebied te benutten - en daarmee mogelijk de vraag op landbouwgrond te beperken - willen we met LTO een 'dakproject' starten. Ook ondermeer de BCS en de lokale energiecoöperaties willen we extra ondersteunen om (nog) meer zon op dak te realiseren.
- De kwaliteit van ons buitengebied is van grote betekenis voor het vestigingsklimaat (wonen en werken) en de toeristisch-recreatieve mogelijkheden binnen onze gemeente. En daarmee ook voor de werkgelegenheid en economie. Met de aanleg van zonnevelden verandert de beleving van deze gebieden. Dit betekent overigens niet altijd een verlies aan waarden of kwaliteit; de impact van een zonneveld is niet in alle landschapstypen gelijk. Bovendien ligt een groot deel van de recreatieve (fiets- en wandel)routes binnen gebieden die uitgesloten zijn voor zonnevelden of gebieden waar slechts kleinschalige initiatieven mogelijk zijn. En is de impact op de recreatieve beleving daarmee beperkt.
- De verwachting is dat op de lange termijn opstellingen van zonnepanelen op land niet meer nodig zijn. Dit omdat innovatie en prijsdaling ertoe zullen leiden dat zonnepanelen kunnen worden verwerkt in gevelbekleding, beglazing en andere producten.
- De huidige energie-infrastructuur is een beperkende factor voor de energietransitie. Uitbreiding van deze infrastructuur is noodzakelijk. Een eerste stap is uitbreiding van het hoogspanningsstation bij Onna. Enexis is gestart met de bestemmingsplanprocedure.

Duurzaamheid en social return

Het voorstel draagt bij aan het streven naar een energieneutraal Steenwijkerland en past binnen het programma Duurzaam, onderdeel van het Coalitieakkoord 2018 - 2022.

Financiële toelichting

Indien u akkoord gaat met het voorgestelde beleid wordt er vanaf het moment dat een zonnepark vergund wordt, door de ontwikkelaar 15 jaar lang € 250 per hectare per jaar afgedragen aan een nog op te zetten gemeentelijk energietransitiefonds. Dit fonds is voor de komende 15 jaren dan een structurele inkomstenbron. Op basis van 125 hectare aan zonneparken is er een jaarlijkse opbrengst van € 31.250. De uitgaven van het bestuurlijk programma Duurzaamheid kunnen hier gedeeltelijk uit worden gedekt.

Participatie en communicatie

In 2017 is een proces opgestart om de samenleving en partners breed te consulteren in de zogenaamde G1000. De werkplaats Zon en Wind van deze G1000 is betrokken bij de nadere uitwerking/aanscherping van de concept-beleidslijn voor zonnepanelen op land. Ook hebben we de concept-beleidslijn gedeeld en nader uitgewerkt/aangescherpt met onder andere de provincie Overijssel, het Waterschap en LTO. Algemeen geldt de voorwaarde dat initiatiefnemers omwonenden en andere belanghebbenden betrekken bij de planontwikkeling van zonnepanelen op land. Zo kunnen bewoners en andere belanghebbenden in het gebied ook hun eigen belangen inbrengen. Dat eigen belang kan de toekomst van de kinderen zijn, of de kwaliteit van de eigen leef- en werkomgeving, maar ook een doel als meer wooncomfort tegen lagere kosten. Zo wordt vanaf het begin gezamenlijk invulling gegeven aan het uitgangspunt 'lasten en lusten lokaal'. Na vaststelling wordt de communicatie rondom het beleidskader opgepakt.

Uitvoering en planning

Niet van toepassing.

Besluit

Beslispunt 1

De gemeenteraad besluit:

1. het beleidskader 'Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land' vast te stellen.
2. een eerste fase te starten met een maximum van 125 hectare zonnepanelen op land.
3. de realisatie van zonnepanelen op daken met onder meer partners als LTO, BCS en de lokale energiecoöperaties extra te ondersteunen.
4. de in het hoofdstuk lusten en lasten opgenomen bijdrage voor de gemeenschap (25%) af te dragen aan een gemeentebreed op te zetten energietransitiefonds, waar de uitgaven van het bestuurlijke programma Duurzaamheid gedeeltelijk uit kunnen worden gedekt.